

Lærervejledning til Læserollemetoden

Eksemplerne i vejledningen er hentet fra tekster til Trin C. Teksten er stort set identisk med lærervejledningerne til det oprindelige projekt: www.videnomlaesning.dk/projekter/strukturerede-tekstsamtaler/

1. tekstsamtale

HELT GRUNDLÆGGENDE: Husk at rose for gode forslag, gode spørgsmål og god samtaleadfærd

Introduktion af første strategi: Forudsige

Vis billedet af spåkonen. Spørg fx:

- Hvad forestiller dette billede?
- Hvad står der på billedet?
- Hvad gør en spåkone?

Nu skal vi sammen læse en kort tekst. Men vi læser kun én linje ad gangen. Vi skal nemlig prøve at være spåkoner og spå om, hvad de næste linjer mon handler om.

Fælles læsning af teksten: Kat fastklemt

- Uddel Klip 1: *Kat fastklemt - Falck rykkede ud*
- Læs teksten højt for eleverne.
- Hvad tror I det er for en tekst? (= hjælp til at de skal gætte at det er en overskrift)
- Hvad tror I denne her avisartikel handler om?
- ... tag ikke stilling til svarene! Husk at der kan være flere rigtige svar. Gør også eleverne opmærksomme på det.
- Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten

- Uddel Klip 2: *En kat som havde været forsvundet et døgn blev fundet igen.*
- Læs teksten højt for eleverne.
- Hvad ved vi nu?
- Hvordan passer indholdet med det, vi gættede på?
- Hvad tror I så vi får at vide?
- ... tag ikke stilling til svarene!
- Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten osv.
- Klip 3: Den sad fastklemt mellem to vægge.
- Klip 4: Ved frokosttid fik alarmcentralen en melding om, at en kat sad fast mellem to vægge.
- Klip 5: Katten havde på det tidspunkt været forsvundet et døgn.
- Klip 6: Falckredderne fik katten fri, og den får nu en fredelig jul.

Strukturerede tekstsamtaler

Læserollemetoden – 2. tekstsamtale

HELT GRUNDLÆGGENDE: Husk at rose for gode forslag, gode spørgsmål og god samtaleadfærd

Introduktion af anden strategi: Stille spørgsmål

- Kan I huske hvad vi arbejdede med sidst?
 - Hvad kan man bruge en forudsigelse til?
 - I dag skal vi igen læse en tekst sammen og igen har jeg klippet den op i strimler. Og vi skal igen prøve og forudsige, hvad teksten handler om. Men i dag har jeg også taget et nyt billede med.
 - Hvad tror I det billede forstiller?
 - I skolen har I sikkert mange gange prøvet at skulle svare på spørgsmål til teksten. Men i dag er det jer, som skal prøve at stille spørgsmålene. Hvilke ord kan man bruge, når man skal stille et spørgsmål
- Skriv elevernes forslag op på tavlen i række under hinanden fx – hvem, hvad, hvor, hvordan, hvornår, hvorfor ...

Nu skal vi læse en ny tekst. Vi læser igen kun én linje ad gangen. Vi skal først være spåkoner og bagefter skal vi stille spørgsmål til teksten.

Fælles læsning af teksten: Alpakaer dræbt af ulv?

- Uddel Klip 1: *Alpakaer dræbt af ulv?*
 - Nu skal I prøve at læse teksten stille inde i hovedet.
 - Spørg om en af eleverne vil prøve at læse teksten højt. Ellers: læs teksten højt for eleverne.
 - Hvad tror I denne her avisartikel handler om?
- ... tag ikke stilling til svarene! Husk at der kan være flere rigtige svar. Gr også eleverne opmærksomme på det.
- Nu skal I prøve at stille spørgsmål til teksten. Hvad kunne man finde på at spørge om?
- Der skal fokus på at stille inferensspørgsmål, så tænk evt. højt: "Når jeg kigger på denne overskrift, tænker jeg på, hvorfor i alverden der står et spørgsmålstegn? Jeg tænker, at det måske er fordi de ikke er helt sikre på, om det er ulve, som har dræbt alpakerne. Kan det mon være sådan?"
- Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten
-
- Uddel Klip 2: *Seks alpakaer blev dræbt natten til torsdag af en ulv*
 - Læs teksten højt som under klip 1.
 - Hvad ved vi nu?
 - Hvordan passer indholdet med det, vi gættede på?
 - Hvad tror I så vi får at vide?
- ... tag ikke stilling til svarene!
- Hvilke spørgsmål vil I nu stille til teksten?
 - Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten
- Tænk evt. højt igen, fx Det må være sket hos nogle mennesker, som har mange alpakaer. Gad vide hvorfor de har det?

osv. med de næste tre klip. Sidste klip er billedet.

Strukturerede tekstsamtaler

Læserollemetoden – 3. tekstsamtale

HELT GRUNDLÆGGENDE: Husk at rose for gode forslag, gode spørgsmål og god samtaleadfærd.

Introduktion af tredje strategi: Finde nye ord

- Kan I huske, hvad vi arbejdede med sidst?
- Først prøvede vi at forudsige, hvad teksten handler om, så prøvede vi at stille spørgsmål til teksten. I dag skal vi så prøve at udforske teksten lidt mere. Vi skal nemlig på jagt efter nye ord og udtryk i teksten
- Prøv at kigge på billedet. Hvad er det manden har I hånden?
- Hvad bruger man en lup til?
- Hvem bruger lup?
- Vi skal bruge luppen til at kigge nøjere på enkelte dele i teksten. Fx nye ord.

Nu skal vi igen læse en ny tekst. Vi læser igen kun én linje ad gangen. Vi skal først være spåkoner, bagefter skal vi stille spørgsmål til teksten og til sidst skal vi prøve at finde nye ord.

Fælles læsning af teksten: Flere vil få hjælp af servicehunde

- Uddel Klip 1: *Flere vil få hjælp af servicehunde*
 - Nu skal I prøve at læse teksten stille inde i hovedet.
 - Hvem vil læse den højt?
 - Hvad tror I denne her avisartikel handler om?
- ... tag ikke stilling til svarene! Husk at der kan være flere rigtige svar. Gør også eleverne opmærksomme på det.
- Hvad kunne I spørge teksten om?
- Der skal stadig fokus på at stille inferensspørgsmål, så tænk evt. højt:
- "Når jeg kigger på denne overskrift, tænker jeg på, hvem er "flere"? Er det mon nogle grupper af mennesker, som ikke har fået hjælp fra hunde før? Gad vide, hvem det kan være?"
 - Eller: " Når jeg kigger på denne overskrift, tænker jeg, gad vide hvordan man egentlig lærer hundene at blive servicehunde?"
 - Og så skal vi prøve at bruge den nye strategi: Finde nye ord. Er der nogen nye ord i teksten? (forslag fra eleverne)
 - Er der nogen, der ved, hvad en servicehund er ?
 - Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten

Uddel Klip 2: *Hundene er oplært til at hjælpe for eksempel mennesker med synsskade,*

- Læs teksten højt som under klip 1.
- Hvad ved vi nu?
- Hvordan passer indholdet med det, vi gættede på?
- Hvad tror I så vi får at vide?
- Hvilke spørgsmål vil I nu stille til teksten?
- Kan I finde nye ord i denne tekst?
- Hvad mon det betyder?

Strukturerede tekstsamtaler

- Er der flere nye ord?

- Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten

Tænk evt. højt igen, fx Gad vide om der ikke også er andre mennesker end synsskadede, som kunne få hjælp af en servicehund?

osv.

*Klip 3: - med hørenedsættelse
eller mennesker, som sidder i kørestol.*

Klip 4: Nu skal flere hunde oplæres til at blive servicehunde.

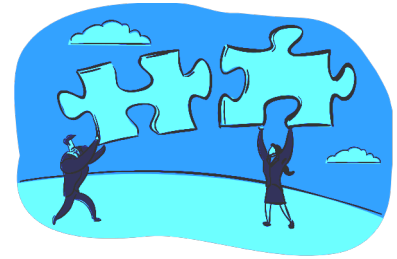
*Klip 5: 60 mennesker med funktionsnedsættelser
får en servicehund næste år.*

*Klip 6: Målet er at oplære 20-50
servicehunde i fremtiden.*

Strukturerede tekstsamtaler

Læserollemetoden – 4. tekstsamtale

HELT GRUNDLÆGGENDE: Husk at rose for gode forslag, gode spørgsmål og god samtaleadfærd.

Introduktion af fjerde strategi: Sammenfatte

- Kan I huske, hvad vi arbejdede med sidst?
- Først prøvede vi at forudsige, hvad teksten handler om, så prøvede vi at stille spørgsmål til teksten og til sidst gik vi på jagt efter nye ord. I dag skal vi så prøve den 4. Og sidste strategi: vi skal prøve at sammenfatte teksten med vores egne ord.
- Prøv at kigge på billedet. Hvad er det mændene har i hånden?
- Hvad prøver de at gøre?
- På samme måde skal vi prøve at samle alle de brikker, vi har fundet, mens vi læste teksten, og vi skal prøve at fortælle teksten med vores egne ord. Man kan først sammenfatte, når man har læst hele teksten.

Så nu skal vi igen læse en ny tekst. Vi læser igen kun én linje ad gangen. Vi skal først være spåkoner, bagefter skal vi stille spørgsmål til teksten og til sidst skal vi prøve at finde nye ord. Når vi har læst eller strimlerne, skal vi prøve at sammenfatte artiklen med vores egne ord.

Når man sammenfatter kan man ofte bruge ordene: først, dernæst til, sidst (skriv ordene på tavlen).

Giv eksempel: jeg kan prøve at sammenfatte, hvordan jeg brugte mit frikvarter / hvordan min morgen forløb/ hvordan jeg kom til skole i morges.

Først ... dernæst ... og til sidst ... (Gør det meget kort og uden mange detaljer)

Er der en af jer som vil sammenfatte, hvordan I brugte jeres frikvarter / hvordan jeres morgen forløb/ hvordan I kom til skole i morges?

Fælles læsning af teksten: Indiske børn døde af skolemad

- Uddel Klip 1: Indiske børn døde af skolemad
- Nu skal I prøve at læse teksten stille inde i hovedet.
- Hvem vil læse den højt?
- Hvad tror I denne her avisartikel handler om?
- Hvad kunne I spørge teksten om?

Der skal stadig fokus på at stille inferensspørgsmål, så tænk evt. højt:

- "Når jeg kigger på denne overskrift, tænker jeg gad vide, hvad der var galt med den mad? Mon den var for gammel? Eller forgiftet? Eller...?"

- Er der nogen nye ord i denne tekst?

Hvis der ikke kommer bud, så sig fx: Jeg tænker på, hvad mon skolemad er? Er der nogen der ved det?

Eleverne skal jo blive klar over, at i nogle lande får eleverne mad på skolen. De har ikke madpakke med.

- Gad vide hvad der kan ske, hvis alle eleverne spiser den samme mad, og det viser sig, at der er noget galt med den?

- Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten

- Uddel Klip 2: Mange børn blev syge af maden

Strukturerede tekstsamtaler

på en skole i Indien.

- Læs teksten højt som under klip 1.
- Hvad ved vi nu?
- Hvordan passer indholdet med det, vi gættede på?
- Hvad tror I så vi får at vide?
- Hvilke spørgsmål vil I nu stille til teksten?
- Kan I finde nye ord i denne tekst?
- Hvad mon det betyder?
- Er der flere nye ord?

- Nu må vi se, hvad der så står i næste stykke af teksten

Tænk evt. højt igen, fx Gad vide om børnene bare blev syge, som der står her – eller om de også døde, som der stod i overskriften

osv.

Klip 3: - *80 børn blev kørt til sygehuset.
20 børn døde.*

Klip 4: *Børnene havde spist linser og ris til frokost
i en statsejet skole i området Bihar.*

Klip 5: *Lægen på sygehuset siger,
at det var insektgift,
som slog børnene ihjel.*

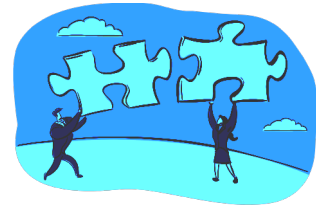
Klip 6: *Alle de børn, som blev syge,
var under tolv år.*

Klip 7: *Bihar er et af de fattigste
områder i Indien.
I de statsejede skoler får børnene gratis mad.*

3. Sammenfatning af teksten

- Kan I huske dagens nye strategi? Hvad var det nu vi skulle?
 - Vi skrev tre ord på tavlen: Først – dernæst – til sidst ...
 - Når jeg tænker på det v har læst, så skal jeg altså prøve at finde ud af, hvad der skete først? Hvad var egentlig det første der skete ?
- Husk at der kan være flere rigtige svar!
- Hvad skete der så bagefter?
 - Og hvad skete der så til sidst?

Strukturerede tekstsamtaler

Læserollemetoden – 5. – 16. tekstsamtale

HELT GRUNDLÆGGENDE:

Husk at rose for gode forslag, gode spørgsmål og god samtaleadfærd.

Husk at der kan være flere korrekte svar på næsten alle spørgsmål.

Husk også eksplicit at pointere det.

Alle fire strategier skal være i spil hver gang.

Læs teksten grundigt igennem inden samtalen. Klip op i passende stykker. Der må gerne være 2-3 sætninger i et klip, hvis det giver mest mening, men du må også dele en sætning op i 2-3 dele, hvis det er mere hensigtsmæssigt.

Hver strimmel skal gennemgås nogenlunde sådan:

- Læs teksten højt.
- Hvad ved vi nu?
- Hvordan passer indholdet med det, vi gættede på?
- Hvad tror I så vi får at vide?
- Hvilke spørgsmål vil I nu stille til teksten?
- Kan I finde nye ord i denne tekst?
- Hvad mon det betyder?
- Er der flere nye ord?

Når hele teksten er læst skal I sammenfatte. Brug ordene først – dernæst – til sidst ... hvis det giver mening i forhold til teksten. Hvis det ikke giver mening, så prøv med andre ord, men husk at tale med eleverne om, hvorfor en anden opdeling er mere hensigtsmæssig i forhold til denne tekst.

Når eleverne er ved at være fortrolige med programmet (fx 7., 8. eller 9. gang), så startes samtalen med at opfordre en elev, til at styre samtalen om første strimmel, en anden elev styre samtalen om anden strimmel osv.

Målet er, at når I er nået til 14. eller 15. samtale, så kan alle eleverne overtage styringen af samtalen. (Men husk også at det bare er et mål – det er ikke et krav!)